

Krzysztof Dybciak, Dobrochna Ratajczakowa

"Szarlatan i teatr", Dobrochna Ratajczakowa, "Teksty" nr 2 (1976) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 19/4 (62), 120

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(I) NAWROCKI Witold: Klasa, ideologia, literatura. Z problematyki związków literatury z ideologią. Poznań 1976, Wyd. Pozn., ss. 344, zł 40,-

"Literatura musi /.../ poszukiwać na własną rękę stosunku do systemu aksjologicznych wartości tworzonych przez klasę robotniczą. Nie może być ich prostą aplikacją, musi po nie sięgać własnym wysiłkiem /.../. Ale równocześnie musi pamiętać, iż partia klasy robotniczej nie może procesowi temu przyglądać się pasywnie, musi i powinna ten kierunek określać, wpływać na jego skutki". Cytat ten, wyjęty z otwierającego tom artykułu "Klasa robotnicza i kultura", charakteryzuje najkrócej stanowisko autora w kwestii powiązań literatury z ideologią proletariatu; rozwija je autor w szkicach zgrupowanych w rozdziałach: "Klasa i kultura", "Ideologia a literatura" (tu kilka rzeczy o "prozie produkcyjnej"), "Realizm socjalistyczny i awangarda".

BP/62/11

M.P.

(I) RATAJCZAKOWA Dobrochna: Szarlatan i teatr. "Teksty" 1976 nr 2 s. 28-46.

W średniowieczu bliska więź łączyła zawody szarlatana i kuglarza. Cechy wspólne - to teren pracy (jarmark), wędrowny styl życia, marginesowe miejsce w strukturze społecznej. Ówczesny lekarz wędrowny był jednocześnie aktorem; zapewniało to sukces zawodowy: zainteresowanie słuchaczy, oddziaływanie sugestii medycznej. Od XVII wieku rozpoczyna się instytucjonalizacja teatru, i zawód aktorski ulega społecznej nobilitacji. Nadal istnieją jednak grupy wędrownych aktorów, sytuujące się wyraźnie na marginesie oficjalnej kultury. Przenikanie form sztuki niskiej na sceny teatru zawodowego obserwuje się i w następnych stuleciach. Współcześnie elementy etosu i estetyki kuglarskiej inspirowały eksperymenty teatrów awangardowych.

BP/62/12

K.D.